Un artist liric – Alexandru Fărcaș

(Grigore Constantinescu – 3 martie 2007)

Ultima oară când l-am întâlnit pe Alexandru Fărcaş, venise să asiste la susținerea doctoratului unuia dintre discipolii săi, pe la mijlocul lunii septembrie. Era în mijlocul colegilor universitari și a studenților, ca întotdeauna. Un om falnic, cu surâsul cumpănit și flința încărcată deopotrivă cu sarcasm cu glumă, bonomie de mare ardelean și tonicitatea luptătorului. Altfel spus, așa cum îl văzusem adesea, de-a lungul anilor, roadele fiind o prietenie în care întâlnirile, oricât de spațiate de timp, aduceau o bucurie reciprocă. Aceasta este imaginea păstrată acum, la pragul despărțirii, când aceste clipe de preț rămân astfel în memoria mea și a multor alți apropiați lui. Gândind la el acum, trebuie totuși ca omagiul să se îndrepte și spre periplul existențial, frânt nemilos și prea degrabă.

Deci, pe primul plan se așează anii tinereții, care l-au impus pe Alexandru Fărcaş ca pe un artist liric, o voce de bariton capabilă a aborda variate și numeroase roluri din repertoriul universal, cum ar fi cele din **Nunta lui Figaro, Bărbierul din Sevilla, Don Pasquale, Trubadurul, Traviata, Rigoletto, Don Carlo, Bal Mascat, Nabucco, Tosca, Mantaua, Paiațe, Cavalleria rusticana**. La acestea se adaugă și titluri din opera românească, printre care **Horea, Poesis, Alexandru Lăpușneanu**. Repertoriul vocal-simfonic și de lied, semn complementar de orizont al culturii sale stilistice, cuprindea creații de Bach, Händel, Brahms, Stravinski, Orff, M. Moldovan, V. Timariu, Schubert, Musorgski, Poulenc, Dvorak, Enescu, Jarda, Tereny. Turneele întreprinse în Italia, Ucraina, Elveția, Bulgaria au fost mereu prilejuri de apreciere a însușirilor sale interpretative, consemnate în cronici elogioase.

Din preocupările interpretului s-a construit în paralel postura dascălului capabil a-și alcătui propria clasă de canto la Academia de Muzică din Cluj. Dar, tot de aici pornesc și resursele de creativitate menite a-l propulsa pe Alexandru Fărcaş în lumea spectacolului liric, ca regizor. Și aici, ca în partea de viață ce fusese hărăzită cântărețului de operă, concert și lied, preocupările cu diverse și bogat direcționate idei către scena studențească, scena de teatru liric și, mai departe, scene ale unor opere de peste hotare, în Ungaria sau Republica Moldova. Pot fi amintite câteva titluri care sunt edificatoare pentru preocupările pedagogice și regizorale ale artistului, pornind de la muzica clasică, romantică sau modernă – **Căsătoria secretă, Nunta lui Figaro, Nevestele vesele din Windsor, Evgheni Oneghin, Cei patru bădărani**, ajungând cu fidelitatea neaoșă ce îl caracteriza și spre opera românească – **O noapte furtunoasă, Amorul doctor, Prometeu, Golem, Loreley, Cântăreața cheală...**

În anii atingerii maturității, Alexandru Fărcaş a simțit suficientă forță pentru a se confrunta cu misiunea preluării unor ipostaze de conducător. Prima a fost aceea de Rector al Academiei de Muzică „Gheorghe Dima”, unde s-a angrenat în marele și nesfârșitul război al ordinii, al promovării și diversificării disciplinelor, al cooptării de valori în corpul profesoral și lansării tinerilor în carieră. Adăugăm, poate nu în ultimul rând, confruntarea birocrațiilor nesfârșite văzute din interior sau în dialogul cu varii ierarhii ordonatoare ale învățământului, până la cele ministeriale. Drumuri fără odihnă spre București, ședințe și discuții fără de sfârșit stau probabil la temelia unei suferințe ce avea, mult prea devreme, să-și arate, nemiloasă, răul. Realizările sale impuseseră deja un nume important, care susținea prestigiul comisiilor doctorale sau de confirmare

a titlurilor universitare, licențelor, juriilor naționale și internaționale de canto, așa cum l-am întâlnit și eu la Lugoj pentru „Traian Grozăvescu” sau la Brăila pentru „Haricleea Darclee”. Un prestigiu care i-a adus și titluri internaționale, precum cel de Doctor Honoris Causa al Universității Internaționale „Pro Deo” din New York, S.U.A. Uneori aveam sentimentul că timpul îi prisosea, găsind suficiente răgazuri pentru a iniția aniversări legate de școala românească a cântului sau întruniri științifice legate de arta lirică și educarea glasului, locuri în care Doctorul în Muzică Alexandru Fărcaș își făcea cunoscute cercetările, opiniile și susținea dialogul cu generațiile, de la colegi la discipoli.

Poate că distanța la care a fost, față de cei din București, a contribuit pentru a-l vedea așa cum era de fapt, nu cum se conturau uneori relații mai amare, din derularea cotidianului clujean înconjurător. Din această cauză i-am rămas, la modul afectiv, aproape și l-am urmărit acceptând, în anii din urmă, cu toate riscurile, postura de director general al Operei Române din Cluj. Că a știut cât îl va costa această ultimă și falnică luptă am înțeles atunci când, în ianuarie 2006, a ținut să vorbească la reuniunea de doliu al colegului său în arta lirică și aventurile directoriale, Ludovic Spiess. Îi știuse dificultățile, dezamăgirile, speranțele, iluziile pierdute, ca și prețul lor. Ultimul timp, din ce în ce mai puțin generos cu el, i-a redescoperit refugiul în relațiile apropiate, cu oamenii și natura, de parcă ar fi vrut să mai soarbă seva din „corola luminii” blagiene.

Revenind la întâlnirea din septembrie, în cetatea universitară, simt ca și alții ce i-au nutrit afecțiune, că a plecat dintre noi un om deosebit, un om care, într-un fel, semăna prin curaj și atitudine cu eroii de operă verdieni cântați de el cândva, la tinerețe.